

Розділ 1. Формоутворення зачіски

Тема: **ФАКТУРА ПОВЕРХНІ ФОРМИ ЗАЧІСКИ**

Мета: навчитись визначати фактуру поверхні зачіски. Розрізняти активні та неактивні фактури

План заняття:

1. Значення фактури поверхні у проектуванні форми.
2. Колір і фактура
3. Джерела формоутворення в дизайні зачіски

Контрольні запитання:

1. Що таке фактура, та як вона впливає на формоутворення зачіски?
2. Якою буває фактура в об'ємному сприйнятті?
3. Яка це “активна” та “неактивна” фактури, і яке їхнє значення поєднання в зачісці?
4. Як впливає колір на фактуру поверхні зачіски?
5. Яке джерело формоутворення, на Вашу думку, є найбільш розвиненим?

Література:

1. Дизайн зачіски: Навчальний посібник для професійної підготовки студентів у вищих навчальних закладах мистецького профілю. – К.: Кондор, 2010 – 216 с. 77-80 ст.
2. Основи перукарської справи / Н. А. Горбатюк та ін. – 2005. – 576 с.: іл. – Бібліогр.: с. 570 – 253 ст.
3. Фахові журнали

1. Значення фактури поверхні у проектуванні форми

Велике значення у проектуванні форми зачіски має фактура поверхні. Фактурою називається побудова поверхні (надане їй від природи, або отримане у процесі обробки).

Фактура може бути різною - від зовсім гладкої до рельєфної. У першому випадку розміри елементів фактури дуже малі, їх неможливо помітити неозброєним оком, їх кількість на одиницю поверхні велика, У випадку рельєфних фактур кількість елементів набагато менша, але розміри досить великі. Інколи елементи фактури настільки великі, що набувають значення самостійних форм.

Поверхня форми за геометричним характером силуетних окреслень, тобто в площинному сприйнятті може бути прямолінійною і криволінійною, випуклою і ввігнутою, а в об'ємному сприйнятті – гладкою, рельєфною і комбінованою.

Гладка поверхня притаманна монолітним, ретельно вичесаним формам зачісок, виконаним з прямого волосся. Яскравим прикладом гладкої поверхні може бути класичний варіант укладки стрижки «каре», чи зачіска з довгого волосся «бабетта».

Рельєфна поверхня утворюється різноманітними елементами: хвилями, локонами, буклями, різними плетіннями, джгутами, стирчастими та пір'єподібними пасмами, тобто такими лініями, за рахунок якого силуетні лінії набувають криволінійного характеру. Різновидом рельєфної поверхні виступає ламана поверхня. Найбільш яскравим прикладом ламаної поверхні служать дрібно хвилясті пасма, виконані спеціальними гофрувальними щипцями.

Комбінованою поверхнею характеризуються зачіски складних форм, в яких одна частина може мати гладку поверхню, а інша рельєфну. Можуть поєднуватись між собою і форми, поверхні яких носять різних характер рельєфу. Поєднання різних поверхонь форми сприяє підсиленню загальної форми.

Характер поверхні форми може викликати враження щільності або порохнявості, важкості або легкості. Різні фактури по-різному взаємодіють з формою. Великі елементи фактури, видозмінюють геометричний вид форми. Найбільш точно характер форми передають гладкі фактури.

За способом відображення світла від поверхні усі фактури поділяються на:

- **матові** (мають середні за розмірами елементи і розсіюють світло під різними кутами);

- **глянцеві** (мають настільки дрібні елементи, що майже усі світлові промені, що падають на поверхню, відбиваються під тим же кутом, під яким падають на неї).

Факторами сприйняття фактур є віддаленість предмета від глядача і характер освітлення.

Різницю фактур ми сприймаємо не тільки візуально, але і на дотик,] розрізняючи при цьому гладкі, слизькі, або зернисті, рельєфні поверхні. Кожна фактура несе в собі ознаки певного емоційно-образного звучання. Використання в одній зачісці різних фактур може додати їй додаткової виразності. Практично не існує несумісних фактур, однак може бути недотепне їхнє поєднання, коли вони починають сперечатися і навіть знищувати красу дна одної.

Фактура поверхні зачіски може бути **неактивною** (Мал. 1). Усі кінчики волосся знаходяться на одному рівні. При такій фактурі видно тільки верхній шар волосся. Така фактура добре відбиває світло. **Активна фактура** (Мал.2-3). має шершаву поверхню. Усі кінчики волосся стирчать назовні. **Комбінована фактура** (Мал.4). - це поєднання активної і неактивної фактура.

Активні фактури дуже декоративні і не мають потреби в додатковій прикрасі. Неактивні ж фактури є гарним тлом для активних або для обробки.

2. Колір і фактура.

Ці елементи форми справляють істотний вплив на зовнішній вигляд форми зачіски і її виразність.

Якщо, наприклад, в моделях статичних форм правомірно використання чистого кольору - білого, чорного, червоного, то в зачісках, що відрізняються хиткістю форми, рухом, ці кольори вже не настільки ефектні.

Поняття "фактура" в перукарській справі означає фактуру самого волосся і, крім того, характер поверхні зачіски.

Від фактури волосся як матеріалу (товсті або тонкі, міцні або слабкі і т. д.) залежить, чи вийде дана форма, чи буде триматися вироблена деталь, чи дадуть волоссю напружену лінію або при всьому старанні, вона виявиться млявою. Фактура волосся як матеріалу дуже важлива при моделюванні особливо побутових зачісок.

Фактура волосся враховується і при створенні характеру поверхні об'ємної форми, тобто фактура волосся часто виявляється пов'язаною з фактурою поверхні. Наприклад, з тонкого волосся золотистої блондинки можна зробити зачіску, характерну легкими, пишними хвилями і дрібними, трохи недбалими локонами і завитками. Ці ж деталі будуть абсолютно недоречні в зачісці з товстого еластичного чорного волосся - вони будуть викликати відчуття неохайності. Таке волосся вимагає компактної монолітної форми; деталі найчастіше повинні бути більшими, лінії суворіше; якщо робити локони, то вони повинні бути тугими, глянцеvито-вичесані, завитки майже не використовуються.

Якщо ж брюнетка хоче показати деяку недбалість, вона, як правило, або стрижеється коротко, щоб в зачісці не було виражених деталей, або кілька відрощує волосся, щоб вони могли легко рухатися, знову-таки суцільний, злитий масою.

Фактура поверхні має велике значення в моделюванні для виявлення об'ємності форми, її маси і т. Д. Загальна блискуча гладка поверхня в зачісці статичної (тупірованої) форми надає їй масивність, але трохи зменшує обсяг, особливо в зачісках з темного волосся. Негладка, припустимо, гофрована поверхня візуально збільшує обсяг, маса ж тут більше пов'язана з кольором.

Різниця в підході до моделювання форми зачісок, точніше використання тих чи інших деталей і вичісування їх з різною "ступенем акуратності" в залежності від кольору і фактури, має місце в роботі з волоссям будь-якого кольору. Навіть блондинок умовно ділять на дві категорії: сонячних (всі відтінки теплого жовтого - від світло-золотистого до кольору Тіціан) і місячних (всі відтінки холодного сірого - від платинового до темно-попелястого). Силует зачіски "сонячної блондинки" може бути не дуже точним, форма повинна викликати відчуття легкості за рахунок використання легких деталей (і їх кількості) - пухнастих завитків, локонів, кілець, повітряних хвиль.

Силует зачіски "місячної блондинки" повинен бути суворіше, форма повинна бути більш компактною і трішки більш масивною, ніж в зачісці "сонячної блондинки". Так як тут намагаються обіграти особливість кольору, в зачісках найчастіше використовують стосовно гладкі поверхні.

Безумовно, свої корективи вносить і фактура: якщо волосся "сонячної блондинки" товсті, масивні, то зачіска повинна бути спокійніше, більше уваги приділяється виявленню силуету і опрацювання контурних і конструктивно-декоративних ліній, від використання дрібних, легких

деталей слід відмовитися. Такий же підхід застосовується при роботі з каштановим волоссям: майстер орієнтується на фактуру і ступінь їх світлин.

Вміле використання особливостей кольору і фактури волосся відкриває перед перукарем-модельєром великі можливості в композиції форми.

3. Джерела формоутворення в дизайні зачіски

До основних джерел формоутворення в дизайні Ю.М. Біло-дід та О.П. Поліщук, автори навчального посібника "Основи дизайну", відносять наступні:

- форми природи;
- артефакти різних епох;
- твори мистецтва;
- наукові відкриття, технічні та технологічні новації;
- емоційно-почуттєвий стан автора, його уява, фантазія.

Ці п'ять джерел може використовувати і дизайнер зачіски у процесі пошуку форми нових моделей.

На основі використання **форм неорганічної та живої природи** було створено багато форм зачісок, наприклад, відома зачіска "мушля", плетіння "колосок", укладання хвилями тощо. Дизайнер повинен постійно вивчати природні форми та відбирати найбільш цікаві для того, щоб у подальшому стилізовано імітувати їх. **Стилізацією** є модифікування конкретної предметної форми, при якій зберігаються її основні формотворчі ознаки та додаються нові властивості, задля перетворення в чітку, самобутню, досконалу художню систему.

Важливим джерелом формоутворення зачіски є **одяг, зачіски, предмети побуту, архітектурні споруди минулих епох**. Вивчення такої дисципліни, як "Історія зачіски, костюма та матеріальної культури" допомагає у пошуку цікавих ідей при проектуванні сучасних моделей зачісок. Прикладом використання артефактів різних епох є весільна зачіска з плетінням у формі корзинки, арт-зачіска у формі готичної архітектури тощо.

Цінним джерелом формоутворення зачіски є аналіз **витворів образотворчого, декоративно-прикладного, музичного, театрального та інших видів мистецтв**. Дослідження картин відомих живописців, перегляд вистав, прослуховування музичних творів може надихнути дизайнера зачіски на створення нових цікавих форм та моделей.

Наукові відкриття, технічні та технологічні новації

допомагають дизайнеру у пошуку форми об'єкта, що проектується. Поява сучасних стайлінгових та фарбувальних засобів, нових технологічних прийомів обробки волосся, обладнання та пристроїв для виконання перукарських робіт створює безмежні можливості для реалізації ідей дизайнера зачіски.

Емоційно-почуттєвий стан автора, його уява та фантазія є основним джерелом формоутворення зачіски. Створення нової форми зачіски є творчим процесом, який неможливо здійснити без розвиненої уяви та фантазії, креативного мислення та здібностей знаходити оригінальні рішення. Для розвитку креативності та емоційного збагачення дизайнеру зачіски необхідно отримувати яскраві художні враження, багато експериментувати з волоссям та малювати.